

Československá lidová armáda

a Únor 1948

(Výtah z proslovu 1. zástupce ministra národní obrany s. generálplukovníka ing. Vasilu Vala na celoaarmádním shromáždění propagandistického aktivu ČSLA k oslavám 25. výročí vítězného Února a 55. výročí založení Sovětské armády ve dnech 18. a 19. ledna 1973)

Ve svém vystoupení s. generálplukovník Valo především pažádal přítomné propagandisty, aby v průběhu oslav únorového výročí neztráceli se zřetele úkoly naší každodenní všední práce a aby obsah veškerých akcí, na jejichž přípravě se budou podílet, podřizovali procesu upevňování a zvyšování bojové pohotovosti a připravenosti naší armády. Tento přístup k únorovým oslavám ovšem neznamená odsunutí jejich vzpomínkové složky do pozadí. Naopak. „Přejeme si,“ prohlásil, „aby se všichni — zejména mladí příslušníci armády — co nejpřesněji a s hlubokým ideovým účinkem seznámili s událostmi únorových dní roku 1948 a se všemi jejich širšími souvislostmi. Jen tak mohou plně pochopit jejich skutečný obsah a hloubku jejich dosahu pro celý další život našich národů, našeho pracujícího lidu. Jen na základě tohoto pochopení se mohou rozumem i srdcem ztotožnit se základním současným úkolem, který především nám, příslušníkům Československé lidové armády, vyplývá z vojenské politiky naší komunistické strany a našeho státu — s úkolem bděle po boku slavné Sovětské armády a dalších bratrských armád zemí socialistického společenství střežit revoluční vymoženosti našeho lidu proti všem úkladům imperialistické reakce. Tento aktuální vztah mezi minulostí a dneškem musí být proto ústřední osou každé akce, kterou v rámci letošních únorových oslav uskutečníme. Podaří-li se nám při letošních oslavách vytvořit pevné, konkrétní a všem srozumitelné vazby mezi minulostí a současností, pak akce, které na příštích měsících plánujeme, znásobí účinnost naší každodenní ideové výchovné práce a výsledný účinek bude jistě trvalejší. Tomuto cíli je proto podřízena i základní osnova mého dnešního vystoupení.“

V první části svého vystoupení charakterizoval vítězný Únor roku 1948 jako naplnění nejbližšího strategického cíle, který si komunistická strana vytyčila již při svém vzniku v roce 1921: v duchu revolučního leninského učení a příkladu ruských bolševiků dovést třídní boj naší dělnické třídy k nastolení diktatury proletariátu. Dále se zabýval otázkou úlohy Čs. armády při řešení únorové vládní krize. Připomenul hlavní události, které napomáhaly již v předúnorovém období politickému diferenciacímu procesu v armádě. Dosažený stupeň této diferenciace umožnil splnění hlavního úkolu, který stanovilo vedení naší strany komunistům - vojákům: nepřipustit možnost zneužití armády reakcí. V této souvislosti zdůraznil význam vystoupení tehdejšího ministra národní obrany armádního generála Ludvíka Svobody na ustavujícím zasedání Ústředního akčního výboru Národní fronty dne 23. února 1948, kde mimo jiné prohlásil: „Hlavním odkazem našich bojovníků, kteří položili své životy v boji za svobodu a pokrok, je jednota našich řad... Kdokoliv porušuje tuto jednotu, kdokoliv vnáší do této jednoty nesoulad a nechce spolupracovat, kdo vnáší rozvrat do naší práce, nemyslí to s republikou dobře, je škůdcem národa a musí být odstraněn! Nelze se ohlížet na nikoho, nelze přece osobní zájem povýšit nad zájem státu.“ Téhož dne vydal i armádní rozkaz, v němž zvlášť zdůraznil myšlenku věrnosti armády svěmu pracujícímu lidu. Myšlenky rozkazu ministra byly pak podpořeny druhým závažným dokumentem — pokyny generála J. Procházky, náčelníka Hlavní správy výchovy a osvěty, osvětovým důstojníkům z rána dne 25. února 1948. Tyto dokumenty, spolu se zmíněným projevem ministra, ovlivnily armádu politicky tím směrem, který vnitropolitická situace vyžadovala. Stoupenci reakčních sil v armádě byli takto zcela izolováni a neodhodlali se ani k jedinému aktivnímu kontrarevolučnímu činu. Již tyto skutečnosti přesvědčivě dokazují, že Únor roku 1948 nebyl žádným „ozbrojeným komunistickým pučem“, nýbrž zákonitým jevem odpovídajícím hlavnímu obsahu současné epochy — epochy přechodu od kapitalismu k socialismu.

Únorovým vítězstvím pracujícího lidu nad reakcí vyvstal před naší armádou kvalitativně nový úkol; zabezpečit obranu socialismu před útoky zahraničních i vnitřních nepřátel. V této souvislosti připomenul všestrannou pomoc, kterou nám od počátku na všech úsecích výstavby armády poskytoval Sovětský svaz, a význam založení Varšavské smlouvy, v jejímž rámci jediné můžeme řešit vojenskoodborné a jiné problémy, které vyvstávají vlivem nastupující vědeckotechnické revoluce ve vojenství. Jako nejvýznamnější projev podpory, již se nám od bratrských armád dostalo, vyzvedl jejich internacionální pomoc v roce 1968, kdy v naší zemi vrcholilo kontrarevoluční úsilí oportunistických a antisocialistických sil. „Vědomí si této zkušenosti,“ uzavřel tuto část svého vystoupení, „navracíme se v těchto dnech k Únoru jako k jednomu z hlavních ideových zdrojů inspirace pro další výstavbu ČSLA právě proto, že Únor svými důsledky umožnil aplikovat leninské principy výstavby socialistické armády v podmínkách Československé lidové armády. V tom je také pro naši armádu Únor věčně živým odkazem.“

Československé ozbrojené síly, střežíce odkaz Února, nikdy nepřipustí, aby byl narušen socialistický vývoj naší vlasti, aby byl narušen socialistický charakter našich ozbrojených sil. V internacionálním spojení s ozbrojenými silami států Varšavské smlouvy v čele se Sovětskou armádou budou vždy věrně střežit revoluční vymoženosti, které před dvaceti pěti lety vybojovala československá dělnická třída pod vedením Komunistické strany Československa.“

Vítězství pracujícího lidu Československa v únoru 1948 překazilo nejen tehdejší imperialistické záměry namířené proti pokrokovému vývoji v Československu, ale zasadilo i mocný úder všem plánům na zastavení vítězného nástupu socialismu vůbec a na jeho postupnou likvidaci. Dnes, po dvacetipěti letech, musíme znovu konstatovat, že tyto imperialistické plány zůstaly ve své podstatě stejné. Nezměnily se proto, že se nezměnila třídní podstata samotného imperialismu. Leninská charakteristika imperialismu platí v současné době více než kdykoliv jindy.

Zvláštnosti soudobého imperialismu, jak uvedl na XXIV. sjezdu KSSS L. I. Brežněv, lze vysvětlit tím, že se přizpůsobuje nové situaci a podmínkám ve světě. Toto přizpůsobování však v žádném případě neznamená jeho stabilizaci jako společenského ekonomického systému, neznamená změnu v jeho vnitřní ani v zahraniční politice. V souladu s její agresivní podstatou „se snaží vládnout všude, vměšuje se do záležitostí jiných národů, neomaleně porušuje jejich zákonná práva a suverenitu, násilím, podplácením i hospodářským pronikáním se pokouší vnucovat svou vůli státům a celým oblastem světa“.

Nicméně však nesmíme nikdy zapomenout, že ve svém zoufalém úsilí o zachranu svých pozic se v určité situaci nebude rozpakovat sáhnout i k nejkrajnějšímu prostředku — k válce. K tomuto závěru nás vede nejen skutečnost, že válka je atributem imperialismu, jak nás o tom historie nejednou přesvědčila. Vede nás k tomu i současná zkušenost s jeho politikou, s metodami, jichž používá k prosazování svých třídních zájmů a cílů např. v jihovýchodní Asii, na Středním východě či v jižní Americe. V duchu této politiky pokračuje v budování dosud nevídané vojenské mašinérie, plánovitě vytváří ohniska války a cílevědomě je aktivizuje.

Hlavním nástrojem imperialistické politiky v Evropě je Severoatlantický pakt. Jeho členské státy, zejména pak USA a Německá spolková republika činí vše pro to, aby nepřetržitě rostla jeho schopnost a připravenost realizovat agresivní záměry imperialismu. Svědčí o tom řada velmi konkrétních údajů. Tak např. výdaje tohoto paktu se od r. 1949 zvýšily více jak pět a půlkrát (z 18,7 mld v roce 1949 na 106,4 mld v roce 1971) a projevují tendenci nepřetržitého zvyšování i pro budoucnost. Rozpočtové částky jsou vynakládány jak na personální posilování s ohledem na rostoucí profesionalizaci imperialistických armád, tak i na vybavení nejmodernějšími zbraněmi, na vytváření efektivní infrastruktury a na týlové zařízení.

Jen na středoevropském válčišti má Severoatlantický pakt v současné době k dispozici asi 1,1 mil. vojáků, z nichž převážná část jsou vojáci z povolání. Do jejich výzbroje patří mj. 7 200 kusů jaderných hlavic, 7 600 těžkých a středních tanků, více než 3 000 letadel atd. Kromě těchto sil, které jsou integrovány v NATO, disponují členské státy tohoto agresivního uskupení dalšími ozbrojenými silami pod národním velením, které jsou rovněž připravovány na válku a s nimiž je v agresivních plánech NATO samozřejmě počítáno. Členské země NATO tak udržují ve zbrani neustále na 6,5 miliónu vojáků. Největší nahromadění ozbrojených sil NATO v Evropě je v bezprostřední blízkosti našich hranic — v Německé spolkové republice. Jen na jejím území je kromě 600 000 příslušníků bundeswehru umístěno 225 000 příslušníků amerických ozbrojených sil, 60 000 vojáků britských, desítky tisíc francouzských vojáků a další početné jednotky Belgie, Holandska a Kanady.

Všechna vojska NATO, zejména pak tzv. „úderné síly“, jsou ve stálém stavu bojové pohotovosti, která je nepřetržitě procvičována a přezkušována.

Jejich příslušníci jsou denně, s pomocí promyšleného systému, kvalifikovaným aparátem a při využití nejmodernějších technických prostředků cílevědomě ideově a politicky zpracováváni v duchu vyhraněného antikomunismu, v nenávisti vůči socialismu a ke každé socialistické zemi. Je třeba říci, že toto soustředěné ideologické zpracovávání se nemíjí účinkem.

Všechny tyto válečné přípravy jsou v souladu se současnou vojenskou strategií tzv. „realistického zastrašování“, proklamovanou Spojenými státy a přijatou i jejich ostatními partnery v NATO. Poslední zasedání nejvyšších orgánů NATO — odhlédneme-li od obvyklých proklamací o mírovém poslání této organizace a o dobré vůli jejích členů — podílet se na zmírňování mezinárodního napětí — v podstatě potvrdila uvedené agresivní směry dalšího vývoje paktu.

Hovoříme-li proto o naší každodenní povinnosti bděle střežit odkaz Vítězného února, znamená to mj. neztrácet ze zřetele všechna uvedená fakta a vyvozovat z nich pro Československou lidovou armádu odpovídající závěry. Naše strana, stejně jako ostatní komunistické a dělnické strany členských států Varšavské smlouvy, považuje další upevňování její vojenské organizace za objektivní nutnost a internacionální povinnost. Československá lidová armáda je pevným článkem společenství armád Varšavské smlouvy. Velmi dobře si uvědomujeme její úlohu, kterou v tomto společenství má s ohledem na strategickou polohu naší republiky, i vzhledem k současné mezinárodní situaci. Tyto okolnosti nás objektivně nutí k nepřetržité vysoké politické bdělosti, vyžadují vysoké nároky na všestrannou bojovou a politickou připravenost všech jejích příslušníků, přesné a ukázněné plnění všech úkolů, tak jak pro každého z nich vyplývají z Rozkazu ministra národní obrany na výcvikový rok 1972/73. Takovýto přístup k 25. výročí Vítězného února bude přesvědčivým důkazem, že jsme hodni jeho velkého odkazu; je pevnou zárukou, že vymoženosti Února nikdo a nikdy nevyvrátí.

Požadavek upevňování obranyschopnosti, prohlubování trvalé a všestranné bojové pohotovosti a připravenosti všech armád zemí socialistického společenství označil XXIV. sjezd sovětských komunistů za jednu z obecných zákonitostí současné etapy výstavby socialismu. V současných podmínkách úloha zvyšování bojové pohotovosti a připravenosti našich armád vzrostla natolik, že její úroveň je rozhodujícím měřítkem všech dosažených výsledků bojové a politické přípravy vojsk. K jejímu upevňování musí proto trvale a jednotně směřovat veškerá naše ideově výchovná, odborná a řídicí činnost.

Proti minulosti mají současné nároky na bojovou pohotovost a připravenost našich armád některé zvláštnosti. Z velkého dosahu a podstatně vzrostlé ničivé síly soudobých zbraní a z rostoucí agresivity a zákeřnosti představitelů světového imperialismu vyplývá nutnost, aby k rozhodnému zásahu proti nepříteli byla nepřetržitě připravena všechna vojska a veškerá bojová technika.

Dříve se tato pohotovost zpravidla vyžadovala pouze od provosledových svazků a jisté části útvarů protivzdušné obrany státu. V současných podmínkách by bylo doslova zradou na našem pracujícím lidu a lidu bratrských států Varšavské smlouvy, kdybychom v otázkách bojové pohotovosti připustili třeba jen nejmenší zlehčování. Bylo by to nejhrubší narušení našich povinností, které pro Československou lidovou armádu vyplývají z internacionální odpovědnosti a závazků, které máme v rámci tohoto obranného společenství našich socialistických zemí.

Se změnami ve vojenství, které v této oblasti sebou přináší uplatnění poznatků a prvků vědeckotechnické revoluce, je spojeno i nové ocenění faktoru času. Dříve období bezprostředních příprav k zahájení válečných akcí trvalo celé dny, týdny nebo i měsíce. Zavedení jaderných zbraní a jiných účinných zbraňových systémů tyto poměry radikálně změnilo. Do vědomí každého příslušníka naší armády by proto mělo proniknout, že ozbrojené síly Severoatlantického paktu v Evropě, jimž nová bojová technika propůjčuje značnou palebnou mohutnost a vysokou taktickou i operační pohyblivost a které jsou již v míru na válečných počtech rozmisťovány přímo na směrech předpokládaného nasazení, jsou dnes schopny zahájit rozhodnou útočnou činnost řádově v minutách. Mělo by pro nás zákazonosné následky, kdybychom se dali zaskočit a překvapit.

Každý příslušník Československé lidové armády by si proto měl být vědom, že za těchto okolností mohou o jeho vlastním osudu, o osudu jeho soudruhů rozhodovat minuty a v nejednom případě doslova i vteřiny. A každý příslušník naší armády by měl také pochopit, že nerespektování těchto i dalších skutečností v systému přípravy jednotlivce, jednotek všeho druhu i armády jako celku ve svých důsledcích znamená nahrávat silám světové reakce a hazardovat s vymoženostmi, o něž náš lid bojoval po celá staletí svých pohnutých dějin a které byly draze vykoupeny utrpením a krví tisíců jeho nejlepších synů a dcer.

Připomínka těchto přímých souvislostí mezi bojem dřívějších generací našeho lidu za národní samostatnost a sociální spravedlivost a našim současným úsilím o rozmnožení a obranu jejich odkazu by proto neměla chybět v žádné akci, kterou uskutečníme v nejbližší budoucnosti. Jak tuto souvislost každý příslušník armády pochopí, nakolik se s ní ztotožní — na tom závisí, s jakým stupněm jeho osobní aktivity a angažovanosti při plnění úkolů bojové a politické přípravy v roce 1972/1973 budeme moci počítat. A my s ní počítat musíme. Bez uvědomělé iniciativy každého jednotlivce tyto úkoly není ani možné splnit.

Tuto skutečnost potvrdily i naše zkušenosti z loňského roku; tyto zkušenosti hovoří o tom, že tam, kde byla ideově výchovná práce neformální, soustavná, srozumitelná každému jednotlivci, kde měla ucelenou koncepci a jasný cíl, kde byla pevně spjata s životem vojsk a s potřebami výcviku, tam se s úkoly minulého výcvikového roku vypořádali čestně. Kde tomu tak nebylo, kde se spolehli jen na starou rutinu, tam nestačili, tam se úspěch zcela zákonitě nedostavil.

Minulý výcvikový rok nám rovněž potvrdil, že hlavní cestou, jak uvědomělou iniciativu a aktivitu příslušníků naší armády bezprostředně proměnit v konkrétní výsledky bojové a politické přípravy, je socialistická soutěž. Zá vazky, které jednotlivci i celé jednotky uzavírají na počest 25. výročí historického únorového vítězství našeho pracujícího lidu, jsou důkazem, že se tato významná forma zvyšování bojové síly naší armády ve vojscích znovu trvale vžíla. Velké ideově politické kampaně, kterými jsme od roku 1970 prošli, poskytují mnoho cenných zkušeností. Je na nás, aby výsledný efekt této iniciativy byl co největší. Musíme ji orientovat na ty oblasti, které jsou v životě armády rozhodující. Úseků, na nichž se může účinně uplatnit, je jistě mnoho a u jednotlivých druhů vojsk se přirozeně budou směry našeho úsilí v jednotlivostech lišit. Nicméně bych rád upozornil na některé oblasti, kde je mobilizace dosavadních rezerv zvlášť naléhavá.

První z těchto oblastí, které budeme muset trvale věnovat více pozornosti,

je politická i odborná příprava kádrů a to jak dlouhodobá, tak s ohledem na denní úkoly bojové a politické přípravy. Zejména tu mám na mysli přípravu nejmladších velitelů, zvláště pak poddůstojníků. V Rozkaze ministra národní obrany na výcvikový rok 1972/73 je na tuto přípravu vyhrazeno více hodin než v dřívějších letech. Při kontrolách zjišťujeme, že toto nové opatření nebylo leckde pochopeno. Plně se tato možnost ke zlepšení úrovně podřízených velitelských kádrů prozatím využívá jen ojediněle.

Druhou oblastí je polní výcvik, V něm si vojáci všech odborností a funkcí komplexně ověřují a zdokonalují všechny vlastnosti, znalosti, návyky a dovednosti, potřebné pro vedení soudobého boje. Zvládnutí úkolů polního výcviku je jedním ze základních předpokladů bojové pohotovosti a připravenosti.

Především polní výcvik jsme měli vždy na mysli, když jsme v dřívějších letech zdůrazňovali známé suvorovské heslo: „Těžko na cvičišti, lehký na bojišti.“ Dnes je váha polního výcviku v celém systému přípravy vojsk vyšší než kdykoli dříve. V soudobém boji, zejména za použití zbraní hromadného ničení, by nebylo lehké ani vojákovi vysoce politicky uvědomělému, odborně a fyzicky plně připravenému a psychologicky odolnému. Nebylo by v něm lehké ani vojákovi, který již dříve prošel ohněm skutečného boje! A předem ztracen by byl voják, který by všechny tyto vlastnosti v potřebném stupni neměl. V soudobých podmínkách by však jeho předčasná a zbytečná záhuba nebyla pouze jeho osobní tragédií. Při obsluze dnešních komplikovaných zbraňových systémů často jednotlivec rozhoduje nejen o splnění bojového úkolu, nýbrž přímo i o osudu celého kolektivu svých spolubojovníků. Riziko, které je spojeno s morálním, odborným či psychickým selháním jednotlivce, je tudíž v současných podmínkách nebývale vysoké. Pod tímto zorným úhlem je nutné vidět význam polního výcviku a s ním spojenou výchovnou, odbornou a v neposlední řadě i organizátorskou činnost. A výslovně upozorňuji, že se nedostatky tohoto druhu netýkají pouze stupně roty či praporu. Podceňování polního výcviku se projevuje i u velitelského sboru, na štábech všech stupňů a dokonce i na vojenských školách. Projevuje se tendence odbývat velitelskou přípravu na učebnách převážně formou přednášek. To je hrubá chyba a vážný nedostatek. Těžiště velitelské přípravy musí být venku, v terénu, v praxi. Jen tak je možno získat trvalé a pevné návyky v rychlém a přesném hodnocení situace, ve správném rozhodování a v nepřetržitém velení vojskům. A jen takto připravení velitelé také mohou zaručit, že čas, síly a drahocenné prostředky, které na polní výcvik vynakládáme, skutečně efektivně přispějí ke zvýšení bojového mistrovství všech našich vojsk. Zjednodušování velitelské přípravy, obcházení stanovených zásad může přinést jedině škodu.

Další oblastí, na jejíž význam bych chtěl při této příležitosti upozornit, je péče o bojovou a jinou zabezpečovací či pomocnou techniku. Zde se u nejednoho druhu vojsk setkáváme s nedostatky, které hraničí až s trestuhodnou nedbalostí. Jinak skutečně nelze označit např. počínání velitele pluku a dalších odpovědných funkcionářů, kteří celé týdny několikrát denně procházejí kolem desítek kusů neošetřené bojové techniky, avšak jeden se spoléhá na druhého a nápravu nezjedná žádný z nich! Přitom je každému jasné, že nevyhovující stav techniky jakéhokoliv druhu, ať již v důsledku nešetrného zacházení, nesplnění předepsaných udržovacích prací, či jejich nedostatečného materiálního zabezpečení nejednou zcela zmaří výsledky, jichž dosahujeme na jiných úsecích výchovy a přípravy vojsk a velmi negativně ovlivňují úroveň jejich celkové bojové pohotovosti. I tato oblast představuje široké pole, na němž

se může uplatnit iniciativa jednotlivců i kolektivů a kde může přinést zvláště cenné výsledky — ovšem jen za předpokladu, že v tomto směru splní svoje povinnosti velitelé všech stupňů a příslušní odborní náčelníci. Bylo by neodpustitelným plýtváním energií vojáků a zahráváním si s jejich důvěrou, kdybychom jejich osobní angažovanosti a aktivity využívali k vyvážení byt jen dílčích projevů nedůslednosti či dokonce neschopnosti některých velitelů a náčelníků.

A ještě připojím několik stručných poznámek k řídicí a organizační práci. Máme i v armádě zaveden pětidenní pracovní týden; máme pro přípravu vojsk v průběhu výcvikového roku 1470 hodin. Podmínkou jejich efektivního využití je úroveň připravenosti velitelů všech stupňů — nejvyšších, stejně jako nejnižších. Není myslitelné, aby např. velitel pluku teprve v pondělí ráno po příchodu do zaměstnání volal podřízené funkcionáře a zjišťoval, co se bude u útvaru v tom týdnu dělat. Takový velitel nejenže neřídí, nýbrž ještě navíc zdržuje od práce druhé! V pondělí se také leckde na rotách teprve vyvěšují rozvrhy zaměstnání. Tato práce svědčí o tom, že se nedodržují základní nařízení. Praxe potvrzuje, že dobrý velitel pluku vydává úkoly na příští týden již ve středu. Ve čtvrtek se rozvrhy zaměstnání zpracovávají a schvalují. A v pátek musí na rotách viset — schválené, se stanovením materiálního zabezpečení. Jedině při dodržování tohoto postupu je záruka, že budou velitelé všech stupňů přistupovat k řízení výcviku svých jednotek vždy se znalostí dostatečné perspektivy a řádně připravení. Výcvik — to je pro nás vojáky oblast naší „výroby“. A stejně jako ostatní pracující na svých úsecích, i my zde musíme respektovat zásady efektivnosti, které jsou stanoveny v usneseních z plenárních zasedání ústředního výboru naší komunistické strany. Také naší povinností je odhalovat a mobilizovat rezervy, které tu dosud máme.

Ze stejného hlediska se musíme kriticky podívat i na činnost štábů divizí a armád — čím prospívají přípravě vojsk. Musíme se podívat, kam vlastně směřuje naše úsilí! Jestliže např. operační oddělení svazu plánuje na vymezené období 50 akcí, avšak z toho jen tři s vojsky, znamená to, že se velká část jeho úsilí obrací v niče, i když jsou všichni jeho příslušníci prací unaveni. Každý z nás se musí zamyslet nad tím, co vlastně dělá, co jeho činnost přináší vojskům. A k tomuto zamyšlení musí burcovat i ideově výchovná práce.

*

Významným prostředkem k všestrannému zvyšování úrovně bojové pohotovosti a připravenosti naší armády jsou i spojenecká cvičení. Ta, která se konají na našem území, nám umožňují zapojit do jejich průběhu daleko větší počet jednotek a štábů, čímž se jejich význam pro naši armádu dále prohlubuje. Zdůraznil jsem všestrannost jejich přínosu. Nejde totiž jen o to, že jsou pro příslušníky našich jednotek zvlášť významnou školou bojového mistrovství, a že se mohou bezprostředně, v masovém měřítku a na všech úrovních mnohé přiučit od našich spojenců, především od vojáků slavné Sovětské armády. Tato cvičení přispívají ke zvyšování bojové pohotovosti mnohonásobně i v politické, ideologické a psychologické oblasti. Navazování a upevňování svazků mezi příslušníky zúčastněných armád dává živý, konkrétní a trvalý obsah třídnímu bratrství ve zbrani a idejím proletářského internacionalismu, které tvoří základní principy výstavby a života našich armád. Pro nás jsou cvičení tohoto druhu navíc příležitost, kdy můžeme příslušníkům armád skut-

kem dokázat, že po uplynulých letech krizového období je naše Československá lidová armáda znovu silou, která je neoddělitelnou součástí armád států Varšavské smlouvy, připravenou kdykoliv splnit úkoly, které jí Spojené velení uloží.

V této souvislosti připomínám zejména loňské cvičení „ŠTÍT-72“. Zpráva předsednictva ústředního výboru na plénu v říjnu minulého roku toto cvičení výslovně hodnotila jako událost, která svým ideově výchovným obsahem daleko překročila odborně vojenský rámec a fakticky i rámec ozbrojených sil. Svým širokým ohlasem mezi masami našich pracujících se stala pro tisíce našich občanů na závodech, ve školách a ve společenských organizacích praktickou školou socialistického vlastnictví a proletářského internacionalismu.

Pro letošní rok připravujeme společně se Střední skupinou sovětských vojsk cvičení „DRUŽBA“. Obracím se na Vás s výzvou, abyste navázali na tradici minulých let a využili všech možností, které nám skýtají ideově výchovné akce v příštím jubilejním měsíci a závazkového hnutí na počest výročí historického únorového vítězství našeho lidu nad reakcí k zahájení cílevědomých příprav na toto vyvrcholení letošního výcvikového roku — a to nejen s ohledem na jeho vojenskoodbornou náplň, nýbrž i na jeho ideově výchovný dosah. Tím reálně přispějete k důslednému splnění hlavního úkolu rozkazu ministra národní obrany, který nám pro tento výcvikový rok ukládá všestranně zvyšovat bojovou sílu Československé lidové armády, dále upevňovat bojovou družbu s armádami států — účastníků Varšavské smlouvy a udržet vysokou bojovou pohotovost k odražení jakékoliv imperialistické agrese a ke zničení nepřítele v krátké době!

Tento náš hlavní úkol není jen konkretizací vojenské politiky naší strany pro současné období. Jeho bezvýhradným splněním také v doslovném smyslu naplňujeme odkaz slavného Února roku 1948 a splácíme svůj dluh starším generacím, generacím našich otců a dědů, kteří vytrvale a statečně bojovali za naši socialistickou přítomnost a neváhali za ni obětovat ani své vlastní životy.

Závěrem ještě stručnou poznámku k práci s nejmladší generací, která pravidelně přichází do ČSLA. Jde o generaci, která již vyrůstala v socialistické společnosti a mnohé její přednosti považuje za naprosto samozřejmé. Naproti tomu její představy o realitě kapitalistického zřízení jsou již jen zprostředkované a nejednou, zvláště přičiněním našich nepřátel, kteří, jak si jistě každý z nás uvědomuje, nezmizeli z naší současnosti, značně zkreslené. Jistá část branců proto dnes přichází do kasáren s nejasnými nebo i všelijak pokřivenými představami o charakteru současného světa.

Dále bychom měli mít na paměti, že ročníky, které nyní nastupují základní vojenskou službu, prožívaly uplynulé krizové období ve věku, kdy se formovaly jejich první politické postoje, a kdy ještě jejich mysl byla přístupná více emocím, než rozumovým argumentům. Připomeňme si, co všechno tehdejší děti — dnešní branci — četly v novinách a viděly na obrazovkách televizorů. Jaký chaos v jejich myšlení a postojích vyvolávalo záměrné převrácení hodnot, které bylo pravici ve straně a v zemi vlastní. S nánosem těchto zmatených představ u mladých lidí dodnes cynicky kalkuluje západní propaganda. Její dirigenti by chtěli využít zejména životní a tudíž i politické nezkušenosti mladých lidí. Pokoušejí se přetvářet jejich vřelé vlastnictví v omezený maloměstácký nacionalismus a na jeho základě pěstovat antisovětské a jiné hluboké reakční nálady.

Konečně je charakteristickým rysem této mladé generace všeobecně vyšší stupeň duševního vývoje, ať již v důsledku absolvovaného vzdělání nebo jinak nahromaděných poznatků. Jejich příslušníky proto nemohou uspokojit pouhé deklarace, fráze a všeobecné výzvy. Jako jejich vychovatelé bychom se těžce provinili, kdybychom jim nepomohli správně se politicky orientovat, kdybychom neuměli přesvědčivě vysvětlit souvislosti všeho významného, co se v naší době děje. Jen ten velitel, náčelník, propagandista, stranický či mládežnický funkcionář, který dokáže angažovaně a kvalifikovaně vystoupit před masou vojáků a zapůsobit nejen na jejich mysl, ale i na jejich srdce, se může stát skutečným politickým vedoucím svěřeného kolektivu. Chci v této souvislosti připomenout důležitou myšlenku vyslovenou na říjnovém plenárním zasedání ÚV KSČ, že „každý, kdo řídí práci většího či menšího kolektivu, musí mít pocit zodpovědnosti za jejich uvědomění a postoje k socialismu“. Z hledisek jednání tohoto pléna jsme povinni chápat úkoly, které před námi stojí v oblasti ideologické práce a jsou konkretizovány v RMNO a ve směrnících MNO a NHPS ČSLA pro politickou a ideově výchovnou práci na tento výcvikový rok.

Ve vztahu k našemu rozhodujícímu úkolu, tj. k trvalému zvyšování bojové pohotovosti ČSLA, z nich vystupuje do popředí zejména utváření a upevňování marxisticko-leninského světového názoru všech příslušníků naší armády, jejich vlastenecká a internacionální výchova v duchu současné linie KSČ, revolučních tradic strany, lidu a armády.

Objasňování uvedených obsahových oblastí bude trvale působit na myšlení, názory, postoje a jednání příslušníků armády a tím i na zvyšování bojové pohotovosti ČSLA, jejíž trvalá vysoká úroveň je základním kritériem účinnosti a efektivnosti naší práce.

Také zde můžeme navázat na revoluční odkaz strany z Února 1948. Soudruh Klement Gottwald vždy upozorňoval, že jedině každodenní práce s lidmi, jejich trpělivé přesvědčování, vysvětlování všech nejasných otázek, ale i osobní příklad komunistů, jejich principialnost a zásadovost je základním předpokladem pro získávání mas pro politiku strany. „Je třeba brát masy tak, jaké jsou,“ zdůrazňoval, „a ne tak, jaké by měly být, je třeba vědět, že naším úkolem je masy předělat, získat je na stranu komunismu ... Masy uznají naše vedení a půjdou za námi ne pro naše silná slova, ale pro naši správnou politiku, která jim pomůže přesvědčit se z vlastní zkušenosti, že máme pravdu.“ Vezmeme-li si všichni do jednoho tato moudrá slova soudruha Gottwalda k srdci, věřím, že i náročné úkoly v oblasti ideově výchovné práce, na nichž bezprostředně závisí úspěch veškeré naší další činnosti, čestně splníme.